אִבְּדָה כְּתֻבָּתָהּ[מא]. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, אִם קִבְּלָה עָלֶיהָ, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא כָתַב לָהּ, אִבְּדָה כְתֻבָּתָהּ[מב]: ח הַכּוֹתֵב נְכָסָיו לַעֲבָדוֹ[מג], יָצָא בֶן חוֹרִין. שִׁיֵּר קַרְקַע כָּל שֶׁהוּא[מד], לֹא יָצָא בֶן חוֹרִין[מה]. רַבִּי שִׁמְעוֹן

ח **רבי שמעון אומר לעולם הוא בן חורין וכו'.** לשון הר"ע מברטנורא ומוקמי' דבור כל נכסי בעבד לבדו כשאין לו נכסים וכו'. ולשון התוספתא הביאה הר"ש אעפ"י שאין לו וכו' ולפיכך מ"ש הר"ב בדברי ת"ק שייר קרקע כל שהוא לא יצא בן חורין וכו' ואפי' אין לו שום נכסים וכו'. משמע דכל שכן דאם יש לו עוד נכסים אחרים

נכסיו לבניו, וכתב לאשתו חלק בין הבנים ושמעה איהי ושתקה ולא אמרה כתובתי אני גובה או כיוצא בזה אבדה כתובתה: **ר' יוסי אומר אם קבלה עליה.** שתהא שותפת בין הבנים אפילו לא קנו מידה והוא לא צוה שיכתבו כך בפניה אבדה כתובתה ושוב אינה יכולה לחזור בה. ואין הלכה כרבי יוסי: ח °**הכותב כל נכסיו לעבדו.** שכתב כל נכסי נתונים לפלוני עבדי, הרי העבד בכלל הנכסים ונתן לו את עצמו, והאי דקאמר עבדי היינו עבדי שהיה כבר: **שייר קרקע כל שהוא לא יצא בן חורין.** דכל היכא דנחית לשיורא אמרינן לדידיה נמי שייר, וכי אמר כל נכסי לך אשאר נכסים קאמר ולחנופי ליה קאתי ולא שחרריה כיון דלא אמר ליה עצמך ונכסי. ואפילו אין לו שום נכסים אלא העבד והקרקע ששייר, מכל מקום לא יצא לחירות דכיון דאין מתקיים דבור כל נכסי דהא אתא חוץ ובטל ליה °דלא פלגינן דיבורא והוי בטל לגמרי ולא קנה לא עצמו ולא נכסים: **ר' שמעון אומר לעולם הוא בן חורין.** בין אין

ציונים

ח **הכותב.** גיטין ח: מב. ב"ב קמט: קנ. מיי' שם ספ"ג. ופ"ז מהלכות עבדים הל"ב סמג עשין נו. טור ושו"ע יו"ד סימן רסז סעיף נז. וחו"מ סימן רמט סעיף ד.

שינויי נוסחאות

אבדה בד"ס איבדה. **אבדה** בכהד"י איבדה וכ"ה בד"ס. ח **הכותב נכסיו.** בכל המקומות איתא הכותב כל נכסיו:

תוספות חדשים

ז [בר"ב ד"ה] **רי"א כו' ואין הלכה כר"י** עב"ל. ובא"ע סימן ק"ו פסק כר"י וכ"פ כל הפוסקים ע"ש (ממהורש"ח זצ"ל). [משנה ח] **הכותב נכסיו כו'.** לדעת הרשב"א והר"ן פ"ק דגיטין גרסינן כל במתני' דכיון דלא הקנה לו גופו בפי' אי לא פי' כל נכסי לא הוי שמעינן ליה בכלל מתנה זו ומדברי רש"י פ' השולח דף מ"ב ע"א ד"ה בתרייתא כו' אינו נראה כך ע"ש. ומה שדייק הר"ב ז"ל הא דקאמר עבדי היינו עבדי שהיה כבר ברישא דמתני' ליתא דלא דייק הש"ס כך בפרק השולח דף מ"ב ע"א אלא בסיפא. גם מה שפירש הר"ב דטעמא דת"ק דלא פלגינן דבורא לא דק דבפ"ק דגיטין דף ט' מסיק דלכ"ע פלגינן דבורא וטעמא דת"ק משום דלאו כרות גיטא הוא וגם דברי הרמב"ם בפי' המשנה מגומגמים דמשמע דלת"ק לא פלגינן דבורא וליתא. גם מ"ש התי"ט דהול"ל בדברי ר"ש וכו' כיון דנוכל לקיים כל נכסי אמקצת נכסים מלבד השיור עם העבד אין

פירוש המשניות להרמב"ם

והתנאי השני שיהיה שכיב מרע אבל אם יהיה בריא תקח כל מה שיש בכתובתה אלא א"כ יוציא שטר שהיא נתנה או קבלה. ודברי ר' יוסי **אם קבלה עליה** אינו ר"ל שהיא לקחה בקנין שהיא רוצה בדבר זה לפי שאין בזה מחלוקת אבל הוא אומר שאם קבלה היא על עצמה שתהיה משותפת בין הבנים ואפי' אם לא לקחה בקנין ולא כתבו בדבר ההוא צואה כבר אבדה כתובתה ואין הלכה כר' יוסי. ח **הכותב נכסיו לעבדו יצא בן חורין.** מפני שעבדו בכלל נכסיו וכבר הקנהו

מלאכת שלמה

ונטל קנין והיה ש"מ ועמד. וכתב לאשתו קרקע כל שהוא. ולא פי' אם לפרעון כתובתה אם לשם מתנה: **אבדה כתובתה.** מהני נכסי אם לא יקנה הבעל נכסים אחרים הרי הפסידה. דמאלו שנתן לבניו לא תגבה עוד דנתרצית להם במתנה זו הואיל ונתן לה ג"כ. ובירושל' מפרש טעמא אמאי הפסידה בכ"ש. ודוקא שחילק כל נכסיו אבל שייר אפילו חד דיקלא אמרי' דמגו דנחתא אדיקלא נחתא נמי אכולהו. הר"ש שירילי"ו ז"ל. ואפילו חזרו ובאו לידו מאותן הנכסים כגון שמת אחד מן הבנים וירשו גובה מהם. ודוקא שחלק נכסיו בינה ובין בניו אבל אם חלק נכסיו בינה ובין אחרים לא אבדה. ורשב"ם ז"ל כתב דהה"נ אם חלק בינה ובין אחרים שאבדה כתובתה. ומשמע התם בגמ' דת"ק כתיבה וקבלה בעי דקיי"ל אימתי דר"י לפרש דברי חכמים הוא. ותניא א"ר יהודה אימתי אבדה כתובתה בזמן שהיתה שם בשעה שכתב לה קרקע כ"ש וקבלה עליה. דכיון דהיתה שם וקבלה. חזקה אין אדם רואה שנותנין ממונו בפניו לאחרים ומחזיק את המתנה לקיימה אא"כ עושה בלב שלם. אבל היתה שם ולא קבלה עליה אלא היתה שותקת. או קבלה עליה ולא היתה שם מליא למימר נחת רוח עשיתי לבעלי. ור' יוסי אומר אם קבלה עליה אע"פ שלא צוה שיכתבו כך בפניה איבדה כתובתה. ופי' הר"ש שירילי"ו ז"ל ומשום דשמעי' ר' יוסי לת"ק דס"ל הכי דהא ר"י לפרושי מילתיה דת"ק אתא מש"ה תני דבחדא סגי דאם מחלה בפירוש בפיה אע"ג דלא כתב לה אבדה כתובתה וכ"ש לא היתה שם וכתב לה ע"כ. והמפרשים כתבו דמתני' איירי בין אם הוא ברי בין אם הוא ש"מ ואפילו אם לא חילק בפניה רק שנתקה כשנודע לה דאמרי' כיון שחלק לה כבוד לחלוק עם הבנים ודאי מחלה. אלא שר"ח פי' דוקא כשחלק לה חלק אחד כאחד מן הבנים או מחלה בשתיקה לחוד אבל אם לא נתן לה כאחד מן הבנים או לא מחלה בשתיקה אא"כ כתב לה וקבלה עליה ע"כ: ח **הכותב נכסיו לעבדו כו'.** בגיטין אמרי' בתוספתא כשנאמרו דברים לפני ר' יוסי אמר שפתים ישק משיב דברים נכוחים. ואמר שם רב נחמן אע"פ שקילס ר"י את ר"ש שאמר לעולם הוא בן חורין הלכה

יכין | תפארת ישראל | בועז

מא. ועכ"פ גובה מנכסים שיבואו לאחר מכאן. ואפי' מנכסי א' מהבנים שימות אח"כ בחיי אב: **מב.** דשתיקה כהודאה דמי (ה) ומחלה כתובתה עבור הכבוד שעשה לה שתהיה משותפת עם הבנים. ואע"ג שלא קנו מידה. וי"א אפי' שלא בפניה. רק כששמעה שתקה. וקי"ל כר"י. מיהו דוקא כתובה ותוס'. אבל נדוניא. לכ"ע דוקא כשקבלה בפירוש מהני (אה"ע שם). **מג.** שכתב "כל" נכסי לעבדי: **מד.** הוא הדין מטלטלי: **מה.** דהרי קיי"ל אדם מוציא דבריו לבטלה (כערכין ד' ה' א'). ולפיכך אמרי' דמשט' בו ואפי' אמר חוץ מקרקע

ח"מ): (ה) והקשה הקשה כברזל אאמ"ו הגאון הצדיק זצוק"ל. וז"ל למה שתיקה כהודאה. נימא דלא להכעיס לחולה שתקה. כי"ד סרל"ב בהבטיח לחולה. ואת"ל התם במבטיח בלי הנאה

משנה ראשונה

כר"י וכ"כ הרמב"ם בגמרא מוכח דהלכה כר"י וכ"כ כל הפוסקים: ח **יצא בן חורין.** מדברי הר"ב מבואר דכשיש לו נכסים אחרים מלבד

תום' רעק"א

ח [אות לח] בהר"ב ד"ה **הכותב כל נכסיו.** הרע"ב הוסיף תיבת כל. עיין ברשב"א ור"ן פ"א דגיטין שכתבו דאם לא כתב בלשון כל נכסי אין העבד בכלל. כיון שנותן להעבד. אבל בנותן לאחר אף שכתב רק נכסי לפלוני גם עבד בכלל.

[אות לט] בהרע"ב ד"ה **שייר. דלא פלגינן דיבורא.** תמוה לי טובא. הא בפ"ק דגיטין מסקינן דלכ"ע פלגינן דיבורא וטעמא דת"ק משום דלא כרות גיטא הוא וצ"ע. ובאמת גם על

תוספות אנשי שם

קל"ג. גם מה שפי' בדברי ר"י אינו מיושב אחר ל' המשנה אלא ה"פ הכותב וכו' וכתב לאשתו קרקע כ"ש וקבלה שמחלה בפירוש שעבוד כתובתה אבדה כתובתה. רי"א אם קבלה עליה אע"פ שלא כתב לה אבדה כתובתה והה"נ כתב לה אע"פ שלא קבלה וכו' והכי הלכתא ע"ש בגמ' ובפי' רשב"ס ע"כ. ולא עיין כ"ל דהתם בגמ' איכא רב ושמואל וריב"ח דפליגי לפרושי מילתיה דת"ק ולכולהו תלתא לא בעי ת"ק מחילה בפי'. ופריך מברייתא דנראה דבעי ר' יהודה (שהוא בר פלוגתיה דר' יוסי) כתיבה וקבלה בפי'. תיובתא. והדר א"ל רבא לר"נ הא רב הא שמואל הא ריב"ח. מר מאי ס"ל א"ל שאני אומר כיון שעשאה שותף בין הבנים אבדה כתובתה. ורשב"ס פי' דר"נ בא לפסוק הלכה כר"י דסגי ליה בחדא או בכתיבה או בקבלה. אבל בדת"ק נקטי' כברייתא דבעי תרווייהו כתיבה וקבלה. אבל הר"מ ס"ל כהרי"ף שלא הביא בהלכות אלא דעת ת"ק בלבד ועלה מייתי דברי כולהו אמוראי רב ושמואל וריב"ח ור"נ ורבא. וכ' דר"נ ס"ל כשמואל דאוקמה כשהיא שותקת ולא הזכיר הברייתא כלל. וטעמא דאיהו מפ' דר"נ לא חש לאותה ברייתא דהוא ידע דמשבשתא היא ומש"ה קא מהדר דאה"נ דסגי לת"ק בכתיבה בלא קבלה בפי'. ומיהו כתיבה מיהא בעי לת"ק. ולר"י סגי בקבלה בלא כתיבה והוא פי' נכון. דלפי' רשב"ס ק"ק דרבא בעי מר"נ הא רב כו' כלומר דפליגי בדברי ת"ק ומר מאי ס"ל ודאי דר"ל מאי ס"ל בדעת ת"ק. ור"נ קמהדר ליה היכי הוי דינא לדעת ר"י ואין זה תשובה על שאלתו. ולפי' הרי"ף והר"מ א"ש וגם א"ש דפסקו כת"ק (ש"ל). ולדינא אין נ"מ בין שיטת הר"מ והר"ב לשיטת הרשב"ס ודוקא בכתובה מהני כתיבה לחודא ולא בשאר ב"ח דמקולי כתובה שנו כאן וכן קבלה בלא קנין לא מהני בשאר ב"ח דאף דמחילת חוב א"צ קנין כמבואר בח"מ סי' רמ"א. שאני הכא דלא מחלה החוב אלא השעבוד ולא מהני בלא קנין. ולפ"ז גם לדעת הרשב"ס דהת"ק בעי כתיבה וקבלה מ"מ היא מקולי כתובה דבשאר ב"ח לא מהני. וצ"ע מ"ש התוס' דפלוגתא דר"י ורבנן אי יכולה שתאמר נ"ר עשיתי לבעלי דמשמע דבשאר ב"ח מהני לכ"ע וצ"ע (ש"י): ח בר"ב ד"ה **הכותב כו'. היינו עבדי.** עי' תו"ח ואינה קושיא דבגמ' לא דייק מרישא משום דמצינן לפרושי שכתב נכסיו

לו נכסים מחרים מלא העבד והקרקע שמייר, וכין ים לו נכסים מחרים לעולם הוא בן חורין, ומוקמינן דבור כל נכסי דעבד לבדו כשמין לו נכסים מחרים, ולא מחרינן דכמה שמחר חוץ ביטל דבורו שמחר כל נכסי דפלגינן דיבורא ומקיימינן ליה בעבד וילא בן חורין: **חוץ מאחד מרבוא.** ולא פירש מהו משייר, דהתם מחרינן למחד מרבוא דקחמר היינו עבד, ומיהו לא מצית ליה מלא כמחד מרבוא בנכסים ואף על גב דשוי טפי. ומין הלכה כרבי שמעון:

אוֹמֵר, לְעוֹלָם הוּא בֶּן חוֹרִין[מ], עַד שֶׁיֹּאמַר הֲרֵי כָל נְכָסַי נְתוּנִין לְאִישׁ פְּלוֹנִי עַבְדִּי חוּץ מֵאֶחָד מֵרְבּוֹא שֶׁבָּהֶם[מז]:

מלא יצא בן חורין ומ"כ בדברי ר"ש הוה ליה לפרש בים לו נכסים כי היכי מלא ניימא דכי פליג ר"ש בחין לו נכסים אבל בים לו חין הכי נמי דמודה לת"ק דמוקמינן כל נכסי למקנת נכסים וחוץ על מה שמייר וגם העבד בכלל השיור כיון דנוכל לקיים כל נכסי למקנת נכסים מלבד העבד עם הקרקע כל שהוא שמייר מלא חפי' חין לו נכסים מחרים והוה לן למימר דעל כרחין להעמיד דבור כל נכסי בחותן נכסים ומז ולמי הוי השיור בעבד עם הקרקע דכיון דמוקמינן דבור כל נכסי בעבד להכי שפיר פירש הר"ב בדברי ת"ק ומפילו חין לו וכו'. ודעת הר"ב בסברת ר"ש דסבירא ליה לעולם הסברא נותנת לעשותו בן חורין דלמחי קחמר ליה המחנה. מלא ולמי שנתכוין לשחררו. והלכך מי יש לו נכסים מחרים והשתא ולמי הוי דקחמר חוץ שנחמר מלא נתכוין בלבד לחותו קרקע כל שהוא מלא ביטל דבור כל נכסי. מכל מקום מיבא למימר שביטל דבור כל נכסי בחותן נכסים מחרים חבל לעבד עצמו לא ביטל דמ"כ לא מהניא כלל דבורו. והסברא נותנת לסברת ר"ש שלעולם נעמיד דבריו שכיון לשחררו. מלא חפי' כשמין לו נכסים מחרים. וכי חמר חוץ למחי וביטל דבור כל נכסי מלבד מה שמייר בהדיא הוה מימינ בהכרח הוי העבד בכלל הביטול דהא ליח ליה שום נכסים מחרים להכי שפיר פי' הר"ב גם בדברי רבי שמעון כשמין לו וכו' דבים לו נמי פשיטא ליה טפי דהוי משוחרר לבדי רבי שמעון ובדברי הר"ב בפירוש המ"ק הם מועתקים מפירוש הר"ש ז"ל:

פירוש המשניות להרמב"ם

אותו ואם שייר קרקע כל שהוא ואומר לו כל נכסיי נתונין לך חוץ ממקום פלוני לא יצא בן חורין לדעת ת"ק לפי שדעת ת"ק שאין חולקין (הדיבור) [השטר] לפיכך זה התנאי תלוי בגוף העבד וכאילו התנה באבר מאבריו ויצטרך לספר כריתות וליכא ועל כן לא ישתחרר העבד ולא יקנה בנכסים בשום פנים ואפי' ייחד שם המקום שהתנה בו וכ"ש כשלא ייחד אותו ור' יוסי חולק על זה וקילס ר' שמעון בתוספתא שהוא אומר שחולקין הדיבור ואין לנו לומר כשהתנה בנכסים שהתנה בגופו של עבד אלא אמר כל נכסי קנויין לך חוץ ממקום פלוני יצא לחירות וקנה כל הנכסים לבד המקום ההוא ואפי' לא היה לבעליו אלא אותו המקום שהתנה בו ואין לו קנין אחרים זולתו יצא העבד לחירות ואע"פ שלא נשאר לו לקנין שיקנה אחר שהתנה בכל קנייניו מלבד העבד וזה ענין דברי ר' שמעון **לעולם הוא בן חורין.** ר"ל כי כל זמן שלא התנה בפירוש בגוף העבד כבר הוא בן חורין אחר שהתנה בקצת נכסיו שהקנה לעבד קצתם או שהתנה בכל נכסיו שלא הקנה מהם לעבד כלום אלא אם התנה בדבר סתם ואפי' אם יהיה דבר מועט ואמר חוץ מאחד מריבוא שבנכסי כבר נכנס בחלק ההוא בלא ספק חלק מגוף העבד מפני שהוא מנכסיו ואז נאמר לו כרות גיטא ואין הלכה כר"ש ומה שאתה צריך לדעת כי מה שאמר בענין שכיב מרע ובכותב נכסיו לבניו ובכותב נכסיו לעבדו שייר קרקע כל שהוא וכן אם שייר מטלטלין הדין אחד אבל אמר קרקע בכולן מפני שהקדים לומר קרקע כל שהוא חייבת בפאה ומיגו דתני רישא קרקע תני סיפא קרקע כי הפאה לא תהיה אלא בקרקע.

מלאכת שלמה

כר"מ שסובר מלא יצא לחירות. ופי' הרש"ם ז"ל לעולם הוא בן חורין. בא להוסיף ומפילו חין לו מלא מותה העיר חו מותה שדה וכו' וה"ג כיון דחין לו נכסים מלא מותה העיר חו מותה שדה ומין מתקיים דבור כל נכסיו מלא יצא לחירות. ופי' הרש"ם ז"ל לעולם הוא בן חורין. בא להוסיף ומפילו חין לו מלא מותה העיר חו מותה שדה וכו' וה"ג כיון דחין לו נכסים מלא מותה העיר חו מותה שדה ומין מתקיים דבור כל נכסיו מלבד העבד כשחמר חוץ מבטל לבדו וכשחמר חוץ מבטל דבור מה שחמר כל נכסי מפ"ה יצא לחירות דפלגינן דבורא. מלא כשיחמר חוץ מחמד מרבוא שבהן מלא יפרש מה שייר ומז נחמר דשייר העבד עכ"ל ז"ל:

י כ י ן — תפארת ישראל — ב ו ע ז

פלוגי. ומפי' חין לו רק חומו קרקע ועבד. מפילו הכי מדים שיור בדיבור לכל נכסי. שהוח משחמר בדיבור זה שמייר בו. ג"כ לחו כרות גיטח הוח. דלח פלגינן דבורים (ו) בין שחר נכסיו לעבד. וכשייר בגוף העבד דמי. ולרי"ף ה"ט מדנזכר זכות הרב בגט שכתוב: **מז.** דפלגינן דבוריה: **מז.** ומפי' שוה העבד טפי. מכל מקום מלא פי' מה שייר. חמרינן עליו נתכוון ולא שוה בעיניו טפי: לדיליה. משמ"כ הכא מדכתב למחפה בין הבנים מחלה. עכ"פ למה יועיל בשחק לגווחת שכ"מ (כמ"מ ספ"ח מ"ב) וי"ל דבי"ד בהכטיח להבא. ולח בהודה על מוב לעבר. דלח הו"ל לשחוק. מדיחסבו שכן המחת. עי"ל דבי"ד שהוח נדר. קמי שמיע גלית שבטל בלבו. משמ"כ בחוב שנמסר לב"ד. עכלה"ט: (ו) כתב הר"ב דטעם דת"ק דל"פ דבוריה. וכתב עלה דבינו הגחון מוס' עקיבא שליטי"ל (שוח ל"ט) וז"ל כ"כ רש"י גיטין (דמ"ג ח') ושמוח כו'. עכת"ד הקדושים. ובענייותי עליין העני עומד בחוק. דלפי דברי רבינו רק דברי רש"י ממורלים. משמ"כ דברי הר"ב נשחרים בנ"ע. דהרי כתב להדיח דלא כמסקנת הש"ס. חמנם לח על הר"ב נבד חלונותינו. כ"ח גם על הר"מ ור"ש. דכולן כתבו בדמ"ק משום לח פלגינן דבוריה. ות"ו שנחמר. דלכל רבותינו הנ"ל נשמע גמרת ערוכה. דטעמת משום כרות גיטח. חמנם לולי נפחתו עיני החיטות. הוה חמינח דלכחורה חפכח מסתברח. דלר"מ ור"ש ור"ב לח קשיח ולח מידי. די"ל דבריהם כמ"ש [ביכין] סי' מ"ה. דמסקנת נריך הש"ס לחרתי טעמת. דגם בדיעבד כרות גיטח נרכיון לטעמת דלח פלגינן דבוריה. וכך כתב הר"מ כחן להדיח. ולרוחו לומר דלח חמרינן לח פלגינן דבוריה. רק היכח דעל ידי זה. חבטל כל הדבור. כשייר קרקע כל שהוח דחי ניימח לח פלגינן דבוריה. הרי לחו כרות גיטח הוח. להכי חמרינן ל"פ דבוריה. משמ"כ בשכ"מ שכתב נכסיו לעבדו ועמד ומלף חי ניימח ל"פ דבוריה ח"ל לבטל כל הדבור דהרי יהיה חיך שיהיה. ע"כ העבד יצח בי"ח מדיליה עליו שם שחרור. בכה"ג פלגינן דבוריה. [השיבני הגחון הנדיק הנ"ל וז"ל דברי הר"ב ג"כ ע"פ ליקט ע"פ פי' דמעכ"ת נ"י. דמ"כ ל"ל לר"ב לחלק בטעמיו בין ים לו שחר נכסים חו לח ומילו למעכ"ת חין חלוק בין ים לו לחין לו. מלא כל שמשייר בדבור דכל נכסי הוה כמשייר בגוף העבד. עכתד"ק. ולח זכיתי לידע טעת קדושים דגם חי ניימח בטעמת דר"ב משום ל"פ דבוריה לחוד ק' קו' רבינו הגחון הנ"ל. ומה שיתרץ לפי שיטתו. מתרץ ג"כ לפי שיטתו. בדניימת דבמסקנת נרכיון לתרתי טעמת: חמנם לפע"ד דברי הר"ב מיושרין שפיר. דבים לו שחר נכסים. לח סגי לן בטעמת דבריו מוכנים שהרי בדברי הר"ב משמר דבכל גוונת הוה בן חורין לר"ש. גם מ"ש בתוך לשונו מ"מ חיכח למימר כו' חבל בעבד בעלמו כו' כתה סברת גרוע הוה זחת שהעבד יהיה בן חורין ומלח יקח שום נכסים וכל מ"ש התוי"ט בלשון זה הוה מגומגם ומין לו שחר ומלח נורך שהרי הרע"ב נכוחים וברורים ודו"ק (פרי"ח).

תוספות חדשים

ראשון לציון

ח [תוי"ט ד"ה] **רש"א וכו' בדברי ר"ש הו"ל לפרש כו'** רניח תמהו דהח הר"ב כ"כ בהדיח וכן תמה הפר"ח ומפשר דכוותח המוי"ט מהך דכתב הר"ב ומוקמינן דבור וכו' דמשמע שהכרותח בתין לו נכסים וכפשוט הוח: [בא"ד] **והלכך אי י"ל נכסים אחרים כו'** ל"ל והלכך לח מבעיח לי' י"ל וכו' להשתח ולחי כו' מלא חפי' כשמין לו וכו' דכי חמר וכו' (ב"ד):

תום' רעק"א

רש"י יש לתמוה כן דבגיטין דף מ"ב ע"א כתב רש"י הטעם משום דלא פלגינן דיבורא. אמנם כתבתי בחידושי ליישב למה ס"ל לרש"י בשמעתין דלאו כרות גיטא היינו כיון דנחית לשיורא ואיכא למימר דשייר גם להעבד לאו כריתות הוא. באור הדברים דאף דודאי ראוי לומר דמה דשייר שייר ומאי דלא שייר לא שייר ולקושטא דמילתא לא דנין דשייר להעבד כדמוכח מלישנא דלאו כרות גיטא ולא קאמר בפשוטו דדלמא שייר להעבד. וגם בעלמא בכל שטרי מתנות אם שייר דבר ידוע דפשיטא דקנה השאר. אלא בגט בעי כריתות מוכח דלא יהא נדנוד ספק בלשון השטר וכיון דאיכא לספוקי קצת דשיירו אין עליו שם כריתות. וכיון שכן היה קשה לרש"י באותו סוגיא דף מ"ב דמאי פריך רפרם דלמא האמת דאנן מפרשינן דעבדי היינו עבדי שהיה כבר אבל מ"מ כיון דיש מקום לספק קצת דמשייר אותו במה דקורא אותו עבדי לא הוי כריתות מבורר ומוקי בריימא דל"ק עצמו כרבנן דהכא דבעינן כריתות מבורר. לזה הוכרח רש"י דרפרם ס"ל כרב אדא בר מתנה דטעמא דת"ק משום דל"פ דיבורא משום פריך שפיר כיון דלר"ש

תום' רעק"א
מוכח דעבדי היינו עבדי שהיה כבר ה"נ לרבנן כיון דפלוגתייהו רק לענין פלגינן דיבורא. ובזה ניחא דאיך באמת יתרץ ר"א קושית רפרם ממתניתין ערוכה וגם אמאי ל"א תיובתא דר"א והיינו דר"א לשיטתיה דמפרש בפ"ק משום דלאו כרות גיטא הוא ליתא לפירכת רפרם די"ל דלשון עבדי תליא בפלוגתא דר"ש ורבנן ודו"ק. והנה במה דאמרינן דהטעם משום דלאו כרות גיטא כתב הרי"ף לפרש כיון דיש זכות להאדון בשטר זה במה דנכתב בו חרץ מקרקע הוי כאילו השטר עדיין אגוד בו ולא מקרי כריתות. ולפ"ז גם במפורש עצמך וכל נכסי חוץ מקרקע פלוני לא מהני. וקשה לי מסוגיא דגיטין דף מ' ע"א דאמר לה צאי והתקדשי בו דמ"מ יש בלשון הזה לשון שחרור. הא מ"מ כתב זה הוא ג"כ זכותו דהאדון דמתקדשת אליו בזה ולא מקרי כריתות. ונראה לענ"ד דדוקא הכא דאילו כתב כל נכסי בלא שיור ואח"כ רצה העבד

דלמ"ז קשה לרש"י. ל"ל כלל למימר דמ"ס לא קנה קרקע. מדלמ ידעינן למיזה קרקע נתכוון מפי בלמ זה מדלמ פלגינן דבוריה ולמ קנה מת עלמו. ע"כ עבד למי וכנסיס למי. ותו למ"ס רש"י לעיל ד"ט דלפי פי' למיזה קרקע נתכוון. זה פשוט לפי' לס"ד דס"ס. דלמ"כ ק' לת"ק. למשמועי' רבותא בריסק. דלפי' שייר קרקע. בפירסק למיזה קרקע נתכוון. יפה בן מורין. מלמ על כרחך דגם בכה"ג לא יפה בן מורין ואס כן קשיא למה בממת נקט בסיפא שייר קרקע כ"ס. דמשמע ממעת. הרי לפי' פירסק לפ"ס לא קנה. תע"כ דגם בכה"ג משמעי' רבותא. לפמ"ס ר"ש ור"ב כאן ותוס' גיטין ד' ט' ע' ד"ה הלכה. לתע"ג לתין לו רק לותו שדה ועבד. ללמ שייך למימר מדשייר בנכסיס שייר בעבד. לפ"ה לא קנה. ותע"ג דבמוספתא שהביא הר"ב. נקט כה"ג לרבותא אליבא דר"ש לפ"ה קנה. י"ל דלמוספתא איכא נמי רבותא אפילו לתע"ג לתין לו רק לותו שדה ועבד. ל"ש משטה הוא בו בלישנא דכל נכסיו. או אף דהוי"ל כשייר בקניין העבד גופיה. ובל"ז תוס' (ב"ב דקמ"ט ב') שכשו לגי' שבמוספתא דנקט רבותא כנ"ל (ומשמעיטתיה להמור"ם תוס' הנ"ל). ע"כ"פ שפיר איכא למימר. דמש"ה נקט ת"ק רבותא. לתע"פ שלמ פי' מיזה קרקע שייר. ולמ שייר כלל בנכסיס. להרי כולן נשתרו לרב. לפ"ה לא יפה ב"ת. למ פלגינן דבוריה. ומיהו כשמין לו מלמ העבד והקרקע ששייר בהם ולמי מיפלג דיבורא הוא למשון כל נכסי לא משמע בהד מנכסיו כי הכא

למ פלגינן דבוריה דמה לא פלגינן שייך כאן. הרי אין העבד והנכסיס כלולים בדבור א'. ע"כ לפי' ל"פ דבוריה לכל שמשייר בדיבור לכל נכסי. כמשייר בגוף העבד דמי. ולמ כרות גיטא הוא): וזה לפע"ד גם עומק כוונת רש"י במ"ש וז"ל לאכ"ל דשייריה מדנתת לשיורא. כ"ל לפע"ד. לא דניחא לכוותא רבו לשייר טפי ממה שמתנה. כמ"ש הגאון רבינו הב"ל. רק לתון מתרינן מדנתת לשיורא. הרי שייר בגוף. וכשייר לדידיה דמי ומבטל הכל. ובזה יתורץ מ"ש רש"י שם (גיטין ד' ט' ע') בתר הכי וז"ל. והוא לא הוזכר בתוך המתנה. דמלמ כתב ליה עלמך וכסיי קנויין לך. לאו כריתות הוא. ע"כ"ל. ומנ"ל הא. דלמא לפי' כ' ליה עלמך וכסיי. ע"פ מדשייר בנכסיי ניחא דבדידיה נמי שייר. ותמ"ל מדפי' "עלמך". הרי מזון ללא שיירי (וכן משמע דבינו הב"ח). ע"כ"פ הרי גם בדפירסק מוך מקרקע פלוני נמי מזון לתין כוותו לשייר בעבד. ופ"ה מתרינן דמדשייר בנכסיי שייר בעבד. תע"כ כרוב כוונת רש"י דדוקא בכלל לעבד בכלל כל נכסי דלכ"ל לא פלגי דבוריה. מתרינן לאו כרות גיטא. (מיהו לרי"ף ורמב"ם לפי' כתב עלמך וכסיי. ל"פ דבוריה. ולאו כרות גיטא הוא. וכמ"ש): **אמנם** לפע"ד מדברה דברי רש"י תמוהים יותר. דלכאורה סותרים זח"ז. דשם (ד' מ"ג ח') כתב בד"ה לא יפת ב"ת. ללמ ידעינן הי קרקע שייר. ובכל כ"ס אתרי' הלי שייר. וכיון דקרקעות לא קנה. קרקעות נמי לא קנה עכ"ל. וק' הרי לפמ"ס רש"י בפסקנא לעיל ד"ט. לפי' פי' לאיזה קרקע נתכוון. לפ"ה ל"ק לעבד. ו"ל לתרן.

משנה ראשונה

מה שייר לא שייך פלגינן דבורא דלאו מיפלג דיבורא הוא דפפיר מפקייס דיבורי' לתמר כל נכסי בעבד ובקרקע שלא שייר ומן הסבורא י"ל דיפת בן מורין. ללמ דר"מ ס"ל כיון דנתיב לשיורא לדידיה נמי שייר וטעמא דכיון ללמ פירס בהדיה עלמך ונכסי לאו כרות גיטא הוא לכל ללמ מוכח תוך הסמר בהדיה הסמרור לאו כריתות הוא ומיהו סמרור. ובהא פליג ר"ס ללית לן למימר דשייר נמי לדידיה דמלי דגלי גלי ומלי ללמ לא גלי לא גלי והוי כריתות כיון דלמר כל נכסי. ומיהו כשמין לו ללמ העבד והקרקע ששייר בהא ולמי מיפלג דיבורא הוא דלשון כל נכסי לא משמע בהד מנכסיו כי הכא

דלמ"ז קשה לרש"י. ל"ל כלל למימר דמ"ס לא קנה קרקע. מדלמ ידעינן למיזה קרקע נתכוון מפי בלמ זה מדלמ פלגינן דבוריה ולמ קנה מת עלמו. ע"כ עבד למי וכנסיס למי. ותו למ"ס רש"י לעיל ד"ט דלפי פי' למיזה קרקע נתכוון. זה פשוט לפי' לס"ד דס"ס. דלמ"כ ק' לת"ק. למשמועי' רבותא בריסק. דלפי' שייר קרקע. בפירסק למיזה קרקע נתכוון. יפה בן מורין. מלמ על כרחך דגם בכה"ג לא יפה בן מורין ואס כן קשיא למה בממת נקט בסיפא שייר קרקע כ"ס. דמשמע ממעת. הרי לפי' פירסק לפ"ס לא קנה. תע"כ דגם בכה"ג משמעי' רבותא. לפמ"ס ר"ש ור"ב כאן ותוס' גיטין ד' ט' ע' ד"ה הלכה. לתע"ג לתין לו רק לותו שדה ועבד. ללמ שייך למימר מדשייר בנכסיס שייר בעבד. לפ"ה לא קנה. ותע"ג דבמוספתא שהביא הר"ב. נקט כה"ג לרבותא אליבא דר"ש לפ"ה קנה. י"ל דלמוספתא איכא נמי רבותא אפילו לתע"ג לתין לו רק לותו שדה ועבד. ל"ש משטה הוא בו בלישנא דכל נכסיו. או אף דהוי"ל כשייר בקניין העבד גופיה. ובל"ז תוס' (ב"ב דקמ"ט ב') שכשו לגי' שבמוספתא דנקט רבותא כנ"ל (ומשמעיטתיה להמור"ם תוס' הנ"ל). ע"כ"פ שפיר איכא למימר. דמש"ה נקט ת"ק רבותא. לתע"פ שלמ פי' מיזה קרקע שייר. ולמ שייר כלל בנכסיס. להרי כולן נשתרו לרב. לפ"ה לא יפה ב"ת. למ פלגינן דבוריה. ומיהו כשמין לו ללמ העבד והקרקע ששייר בהם ולמי מיפלג דיבורא הוא דלשון כל נכסי לא משמע בהד מנכסיו כי הכא

חוץ מאחד מרבוא. דבהא הדבר מוכיח דלעבד נתכוון. שמין לומר דלשייר לעצמו מקצת בא דבר מועט כזה לא חזי מידי ולא מיחסב למישיירי' וע"כ לדבר משוב נתכוון ולא שחברו וכולהו נכסי שייר.

להקנות לרבו לחזרה איזה קרקע בשטר היה העבד כותב שטר לרבו כדין כל מוכר דכותב שטר ללוקח. א"כ במה דכתוב בו חרץ מקרקע פלוני הוי ע"ז כמו שטר מהעבד לרבו ויש זכות לרבו בשטר זה כאילו היה שטרו זה מקרי אגידא ביה. אבל בקידושין דגם שטר קידושין הבעל כותב לה א"כ כל השטר כולו לשון השחרור ולשון הקידושין לכל היא בעהש"ט לא מקרי אגיד ביה אף דהקידושין זכות לו. אבל אין לו שייכות בגוף השטר דהא גם בקידושין הוא שטר שלה.

אור גדול

פ"ג ח בתוס' רע"ק [אות לט] ד"ה **תמוה לי טובא וכו' וטעמא דת"ק משום דלאו כרות גיטא הוא כו'**. לק"מ דהפי' דבגט לא פלגינן כמ"ש התוס' שם וא"כ סוף סוף הטעם משום לא פלגינן רק די"ל דוקא בגט אבל הטעם דל"פ אליבא דכ"ע יעוי"ש היטב:

תוספות אנשי שם

לעבדו והזכיר שמו ולא כתב עבדי. והכי דייק לשון רש"י בגיטין ט. דז"ל הכותב כל נכסיו לעבדו כגון כל נכסי נתונין לך ע"כ. אבל הר"ב שכתב בריעב שכתב עבדי ולמי לריך לפרש גם בריעב דל"ל עבדי שהיה כבר. אלא דלא היה לריך לזה. ולולי שזהו כוונת הספ"מ אבל ג"כ קלר הרבה (ב"ד): תוי"ט ד"ה **ר"ש כו' הו"ל לפרש בי"ל נכסים כו'**. ע' תו"ח ול"ע ופשוט דכוונת המ"מ דמלישכ ל' הר"ב לבאר טעם דר"ש היה ל"ל במלתא דהוי רבותא טפי וכיון דכ"ל נכסים אתרים הסברת מתנת יומר אלא יפת ב"ת הו"ל להר"ב להתריך ובאמר טעם ר"ש דפליג וס"ל דאפילו בהא יפת ב"ת כמו שעשה בהת"ק שאמר טעמיה במלתא דהוי רבותא טפי לדידיה שהוא בא"ד **והלכך אי יש לו כו'**. ט"ס הוא ופשוט שכן ל"ל והלכך לא מצעי מי י"ל נכסים אתרים דהשתא ולמי אלא דקאמר תון אף שנאמר אלא נתכוון כו' אלא אפילו כשא"ל נכסים אתרים דכי אמר כו' (ב"ד): בר"ב ד"ה **חוץ מאחד כו' ואיהו לא חשיב ליה כו'** והרמב"ס פי' דכשאמר תון מאחד מרבוא שנכנסי כבר נקנס בחלק ההוא גל"ס אלא מגוף העבד. ע"כ.

הלכתא גבירתא כללא דפרק ג'

משנה א ערוגות שבין האילנות. אפילו כשכל אחד מהערוגות מרובעת וע"י רבועה ניכר שהיא מפורדת מחברתה. והאילנות שמבדילין בין הרבועים הם אילני זיתים שענפיהן מרובין ומעורבין זב"ז. אפ"ה לא מחשבו כגדר שחוצץ אפילו באילנות (כפ"ב מ"ג) ונותן פאה לכל הרבועים כולן בסוף כולן ביחד. ודוקא שאין האילנות מרוחקים זמ"ז. עד שבמקום שהוא נ' על נ' אמה יש לכה"פ י' אילנות. אבל באין במקום כזה י' אילנות. אז ניכר שלא בשביל האילנות הוכרח לעשות הזרעים רבועים נפרדים. אלא כדי שיהיה כ"א כערוגה בפ"ע. ונותן פאה לכל ערוגה לבד.

משנה ב אפילו לא נתבשלו יפה כל פירות שדהו בפ"א. ועקר המבושלים יפה. והניח הלחין. כשיעקור לבסוף הלחין. יתן פאה גם לאותן שעקר מקודם. אפילו היו אותן שהשאיר מקודם בתואר ערוגות מופרדות. ורק כשהיה שדה שבת או חרדל שדרך לזרען ערוגות קטנות אז אם היה במה שהשאיר תחלה תואר ערוגות מופרדות. נותן פאה לכל ערוגה לבד.

משנה ג בנתבשלו כל פירות שדהו. כגון אפונין בצלים וענבים. ולקט בו כאן וכאן כדי לאכלן מיד. והשאיר מקצת הפירות במחובר שיהיו לקיום. הו"ל ב' מיני לקיטות וחייב פאה מכל א' לבד ורק אם אותן שלקט תחלה לצורך מיד לקטן כולן במקום א' הו"ל כתחילת לקיטת השדה ומניח הפאה מהמשואר גם על מה שלקט מקודם. אבל אם עקר קצת מהן כאן וכאן כדי שיתעבו הנשארים. הרי אותן שעקר תחלה לא מחשב קצירה כלל ופטור מפאה ומפריש לבסוף רק על המשואר.

משנה ד בצלים שמניחן בארץ כדי שיעשו זרע. אע"ג דבכה"ג לא חזו לאכילה. אפ"ה כיון שתחלה היו ראוין לאכילה חייב בפאה: **אם** מפסיק בין חלק לחלק שבשדה דבר שפטור מפאה. כגון ערוגה של ירק. כיון שאין החלקים מרוחקים זמ"ז כשיעור הקרוב לרובע. לא מחשב הירק כזרע אחר (רפ"ב) ומצטרף כולן לפאה א'.

משנה ה האחין שחלקו וכ"ש שאר שותפין שחלקו. אף דקודם חלוקה חייבת רק פאה א' משחלקו נותנין כל אחד פאה מחלקו לבד. המוכר קצת מפירותיו במחובר. בעל השדה חייב מהנשאר גם על מה שמכר. אבל במכר כל פירות שדהו שבמחובר הלוקח חייב בפאה ולא ינכה זה מדמי המקח.

משנה ו קרקע כ"ש חייב בפאה ובבכורים (ורק בכורי אילן צריך שיהיה לו טז"א לכל רוח) וכ"כ ביש קרקע כ"ש ללוה כותבין עליו פרוזבול וכשמכרו בצירוף מטלטלין. אג"ק. נקנין יחד בכסף שטר וחזקה וא"צ משיכה להמטלטלין.

משנה ז שכ"מ שכ' כל שלו לאחר. אפילו כתב שנותן במתנת שכ"מ. אפ"ה אם קנו מידו. והשאיר לעצמו קרקע או מטלטלי' כדי פרנסתו ופרנסת אנשי ביתו כל ימי חייו. אם עמד אינו חוזר. וי"א דבקרקע כ"ש ממש סגי (ונ"ל דאף דקרקע ומטלטלין בין למר ובין למר שוין בדין זה. אפ"ה נקט תנא קרקע בין למר ובין למר לרבותא ודו"ק). שכ"מ שחולק נכסיו לבניו וכלל ביניהן חלק לאשתו אפילו רק שמעה ולא מחלה בפירוש. אפ"ה אמדינן דעתה. דבשביל כבוד שנעשה לה ששתפה עם הבנים. מחלה כתובה ותוס'. אבל נדוניתה צריך מחילה בפירוש.

משנה ח הכותב כל נכסיו לעבדו. הרי גם העבד בכלל נכסיו. והוא משוחרר וא"צ גט שחרור. ואם שייר קצת מנכסיו. אמרינן גם אותו שייר ולא נשתחרר ונמצא שלא קנה גם בנכסים. ואפילו כתב לו עצמך ונכסי קנויין לך חוץ מדבר פלוני. כך הוא דינו.

פרק ד

א הַפֵּאָה נִתֶּנֶת בְּמָחֹבָר לַקָּרַקַע[א]. בְּדָלִית[ב] וּבְדֶקֶל[ג], בַּעַל הַבַּיִת מוֹרִיד וּמְחַלֵּק לָעֲנִיִּים[ד]. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, אַף בַּחֲלִיקֵי אֲגוּזִים[ה]. אֲפִלּוּ תִשְׁעִים וְתִשְׁעָה[ו] אוֹמְרִים לְחַלֵּק וְאֶחָד אוֹמֵר לָבוֹז, לָזֶה שׁוֹמְעִין[ז], שֶׁאָמַר כַּהֲלָכָה: ב בְּדָלִית וּבְדֶקֶל אֵינוֹ כֶּן, אֲפִלּוּ תִשְׁעִים וְתִשְׁעָה אוֹמְרִים לָבוֹז וְאֶחָד אוֹמֵר וְהוּא מֵאָה גְּבוֹהָה: תשעים ותשעה. פי' הר"ש עניים: [ואחד אומר לבוז לזה שומעין וכו'. ומפי' הוא ברייא וחזק יותר מהבריו לו מוכל יותר מהם. כך מלתי בפירוש שחזכור בפ"ו משנה ד']: ב [ואחד אומר לחלק לזה שומעין וכו'. שאפילו הוא זקן ופ"ד א **במחובר**. פירש הר"ב דכתיב לעני ולגר תעזוב [דהוה מלי למימר יהיה]. עיין ריש פ"ו: מוריד. פי' הר"ב דכתיב תעזוב תעזוב. לומתם שמין בהם סכנה וכו'. ירושלמי. והכי דריש לומתם מיעוטא הוא ומסתבר להוציא את מלו שיש בהם סכנה: **ומחלק לעניים.** ירושלמי (שלם) [ל"ל שמא] ירחה לעני מדעתו [ל"ל מודעתו] ויש לפניו. פי' הר"ש כדי שלא ישלין לפני עני הקרוב לו שרואהו הלכך נריך לחלק להם והוא מלשון הלא נוצו מודעתנו [רות ג]: **בחליקי אגוזים.** פי' הר"ב שמין בהם קשרים. וכ"כ הר"ש בהם הערון. והרמב"ם פי' לגוזי פרך והם מין לגוזים והוא מאד גבוה: **תשעים**

ותשעה. פי' הר"ש עניים: [ואחד אומר לבוז לזה שומעין וכו'. ומפי' הוא ברייא וחזק יותר מהבריו לו מוכל יותר מהם. כך מלתי בפירוש שחזכור בפ"ו משנה ד']: ב [ואחד אומר לחלק לזה שומעין וכו'. שאפילו הוא זקן

פירוש המשניות להרמב"ם

פ"ד א אמר הכתוב לא תכלה פאת שדך בקצרך (ויקרא כג) בא ללמדנו שיניחנו פאה מחוברת לקרקע וזה בקציר ומה שדומה לזה מן הדברים שאפשר לקטן ולגדול לקחתה.

מלאכת שלמה

פ"ד א **הפאה כו'**. פי' הרש"ס ז"ל הפאה של תבואה וקטנית ואילן ניתנת במחובר חוץ מלית ודקל לומר זכות ורשות עניים ניתנת לעניים גם במחובר לקרקע ויבוז אותה וכל לאיש גבר. ותרמי קמשמע לן מדלא שיימינה במחובר ויזכו בעניים וקשיים ומדלא שיימינה לפיאסו ויבוז אותה כרלוסס ע"כ. ומשמע דגם שכחה ולקט דינם לבוז כמו הפאה בשלשתן כתיב לעני ולגר תעזוב. ועי' עוד במ"ש בסה הר"ר שמעון ז"ל לקמן פרק במרא סי' ג'. וכן נראה גם כן מן הפי' שהעתיק שם ר"ע ז"ל במ"ש בס' טוי"ט: **ב בדלית ובדקל.** ירושלמי תני בשם ר"מ כל המילות שכנה ורבנן אומרין אין שכנה אלא דלית והדקל בלבד

משנה ראשונה

פ"ד א **הפאה ניתנת במחובר.** נראה דס"ה עולות ושכחת קמה דמידי הוא טעמא אלא מדכתיב תעזוב הנה לפניהם וכולהו תעזוב כתיב הכא כדאמר בחולין דף קל"ח: **אפילו צ"ט אומרים לחלק ואחד כו'.** הא שם כולם אומרים לחלק שומעין להם וכ"כ הרמב"ם פ"ג מהמ"ע בהדיא. והיינו טעמא דהא דמתוחן לבוז ולא לחלק משום מקנת עניים הוא כדי שלא יהנו בהן הבעלים כבעל הבית שנותן ומחלק להם משלו והכי אמרי' התם בפ' הזורע וכולן אין בהם טובת הנאה לבעלים. אלא נוטלין משלהם דרחמנא זכי להו אלא בשדה ולפיכך אם רצו למחול מוחלין. אבל אם אחד מהם אינו מוחל שומעין לו. ונריך לישבב היון דלא קיי"ל כר"ש דדרים טעמא דקרא מנ"ל הכא למדרש טעמא ולומר דמהני מחילה. ל"ל דבבר שבממון ודלא מהני מחילה לכ"ע דהוי כאילו זכו בו עניים והדר יהבי ליה לבעה"ב ודמי למקדש את האשה ע"מ שאין לך עלי אלא אחר כשות ועושה לרי' יהודה בבר שבממון

ציונים

פ"ד א **הפאה**. מיי' פ"ה מהלכות מת"ע הלכה ט"ו. **בדלית ובדקל**. שם הלט"ז ופ"ק הל"ב. **אפילו תשעים ותשעה**. תו"כ פ"ג דפ' קדושים. מיי' שם פ"ב הלט"ו: ב **בדלית ובדקל**.

שינויי נוסחאות

פ"ד ב **בדלית** נד"ר הכל משנה ג' ושם בפרק זה י' משניות.

תוספות חדשים

פ"ד [משנה א] **בדלית כו'**. תע"ג דבפ' היה קולע דף ט"ז ממרינן כל מילתא תוך מזיז ותמיהה יוהדין למטה וממפלגין התם משום טירדא. והכא משום שכר כנ"ל (פר"ח). [שם] **ואי אומר לבוז**. משמע שאם כולם מסכימין לבוז שומעין להם וכ"ג מדמי' בהמוכל ל"ג שאם ג"ל שמא יש עיני ע"מ לפטור בפירוש דפטור נ"ל. (פר"ח). וכן מלתי להלית ברמב"ם פ"ב מהמ"ע הט"ו וט"ז ע"ש. ובזה ניחא דליכיל מתני' להסמיעתו מהרוייהו ולו"ק. [תי"ט ד"ה] **ואי אומר לבוז כו' או אוכל יותר מהם עכ"ל**. כן הוא בתי"כ ובילקוט גם הר"ש הניחו (מההורש"ח זצ"ל).

ראשון לציון

פ"ד [משנה א] **בעה"ב מוריד ומחלק לעניים**. ירושלמי מסיק לעולם הסולתה של בעל הבית והוא דיוק לשון מוריד (רמ"ז):

נימוקי הגרי"ב

פ"ד א תו"ט ד"ה **ואחד ואפילו כו'**. נ"ב ס"ה מפורש בתי"כ פ' אמור. ד"ה **ואחד** (הכ') **שאפילו כו'**. נ"ב גם זה מפורש בתי"כ שם.

תוספות אנשי שם

פ"ד א במשנה **בעל הבית**. ע"ל במשנה יו"ד תוי"ט ד"ה של בעל הבית: בר"ב ד"ה **הפאה כו' תעזוב כו'**. ק"ל דמהך קרא ליכא למשמע אלא שלא לחלק אלא שיהא לפניהם והם נוטלין מיהו אכתי ק"ל שיקבור היפוסו ושיקר הילפותא דמחובר לאו מהכא היא אלא מהא דתני בתי"כ הרמב"ם בפי' אמר הכתוב לא תכלה פאת שדך